

TA'LIM VA TARBIYANING O'ZARO BOG'LIQLIGI

Qo'qon Universiteti Andijon filiali

Ilmiy rahbar: *Abdullajonova Shaxnoza Qudratovna*

Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 2-bosqich 24-04 guruh talabasi

Xolbekova Mohichehra Umarali qizi

Annotatsiya

Ushbu maqolada ta'lim va tarbiya tushunchalarining mohiyati, ularning o'zaro uzviy bog'liqligi hamda jamiyat taraqqiyotidagi o'rni yoritilgan. Ta'lim jarayonida tarbiyaning ahamiyati, shuningdek, shaxsni har tomonlama rivojlantirishda bu ikki jarayonning uyg'unligi ilmiy jihatdan tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: Ta'lim, tarbiya, pedagogika, shaxs, rivojlanish, ma'naviyat, bilim, ko'nikma, kompetensiya, jamiyat

Annotation

This article discusses the essence of education and upbringing, their interconnection, and their role in the development of society. It highlights the importance of upbringing in the educational process and analyzes the harmony of these two processes in shaping a well-rounded individual.

Keywords: Education, upbringing, pedagogy, personality, development, spirituality, knowledge, skills, competence, society

Аннотация

В данной статье рассматривается сущность образования и воспитания, их взаимосвязь и роль в развитии общества. Освещается значение воспитания в образовательном процессе, а также анализируется гармония этих процессов в формировании личности.

Ключевые слова: Образование, воспитание, педагогика, личность, развитие, духовность, знания, навыки, компетенция, общество

Hozirgi zamonaviy jamiyatda ta'lim va tarbiya bir-biri bilan chambarchas bog'liq bo'lgan jarayonlar sifatida qaraladi. Insonni har tomonlama barkamol etib tarbiyalashda faqat bilim berishning o'zi yetarli emas. Shu sababli ta'lim jarayoni tarbiya bilan uyg'un holda olib borilishi zarur.

Ta'lim – bu shaxsga bilim, ko'nikma va malakalarni berish jarayoni bo'lsa, tarbiya esa insonning axloqiy, ma'naviy, estetik va ijtimoiy sifatlarini shakllantirishga qaratilgan jarayondir. Ushbu ikki tushuncha bir-birini to'ldiradi va ajralmas birlikni tashkil etadi.

1. Ta'lim va tarbiya tushunchalarining mohiyati

Ta'lim insonning intellektual rivojlanishiga xizmat qiladi. U orqali o'quvchilar ilmiy bilimlarga ega bo'lib, fikrlash doirasi kengayadi. Tarbiya esa insonning ichki dunyosini boyitadi, unda axloqiy fazilatlar shakllanadi.

Shunday qilib:

ta'lim – bilim beradi;

tarbiya – insonni shakllantiradi.

Bu ikki jarayon birgalikda shaxsni komil inson darajasiga yetkazadi.

2. Ta'lim va tarbiyaning o'zaro bog'liqligi

Ta'lim jarayoni tarbiasiz samarali bo'la olmaydi. Agar o'quvchi bilimli, lekin odobsiz bo'lsa, bu jamiyat uchun foydali emas. Shu bois ta'lim va tarbiya bir butun tizim sifatida olib borilishi lozim.

Ularning o'zaro bog'liqligi quyidagilarda namoyon bo'ladi:

ta'lim jarayonida tarbiyaviy ta'sir ko'rsatish;

dars jarayonida axloqiy qadriyatlarni singdirish;

o'qituvchining shaxsiy namunasining ta'siri;

bilim orqali dunyoqarashni shakllantirish.

3. Ta'lim jarayonida tarbiyaning ahamiyati

Har bir dars nafaqat bilim berishi, balki tarbiyaviy ahamiyatga ega bo'lishi kerak. Masalan:

adabiyot darsida – ma'naviyat;

tarix darsida – vatanparvarlik;

matematika darsida – mantiqiy fikrlash va tartiblilik tarbiyalanadi.

Bu orqali o'quvchi nafaqat bilimli, balki ma'naviy yetuk shaxs bo'lib yetishadi.

4. Shaxsni rivojlantirishda ta'lim va tarbiyaning roli

Shaxs rivoji quyidagi omillarga bog'liq:

bilim darajasi;

axloqiy fazilatlar;

ijtimoiy muhit;

o'z ustida ishlash.

Ta'lim va tarbiya birgalikda o'quvchini:

mustaqil fikrlovchi,

mas'uliyatli,

ma'naviy boy,

ijtimoiy faol shaxs qilib tarbiyalaydi.

5. Zamonaviy ta'limda uyg'unlikni ta'minlash yo'llari

Bugungi kunda quyidagi yondashuvlar muhim:

interfaol metodlardan foydalanish;

shaxsga yo'naltirilgan ta'lim;

milliy va umuminsoniy qadriyatlarni uyg'unlashtirish;

o‘qituvchi va o‘quvchi o‘rtasida samarali muloqot;
innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo‘llash.

Xulosa qilib aytganda, ta’lim va tarbiya bir-biridan ajralmas tushunchalardir. Ularning uyg‘unligi jamiyat taraqqiyoti va barkamol avlodni tarbiyalashning asosiy omilidir.

Shaxsni har tomonlama rivojlantirish uchun bilim berish bilan birga, uning ma’naviy dunyosini boyitish ham zarur. Shu bois har bir pedagog o‘z faoliyatida ta’lim va tarbiyani birgalikda olib borishi kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Karimov I.A. Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch. Toshkent, 2008.
2. Tolipov O‘., Usmonboyeva M. Pedagogika nazariyasi va tarixi. Toshkent, 2012.
3. Qodirov B. Pedagogik mahorat asoslari. Toshkent, 2010.
4. Ishmuhamedov R. Innovatsion pedagogik texnologiyalar. Toshkent, 2015.
5. Azizxo‘jayeva N. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat. Toshkent, 2006.
6. Zimnyaya I.A. Pedagogicheskaya psixologiya. Moskva, 2004.